

Suiabrycke

A. 1944

02135

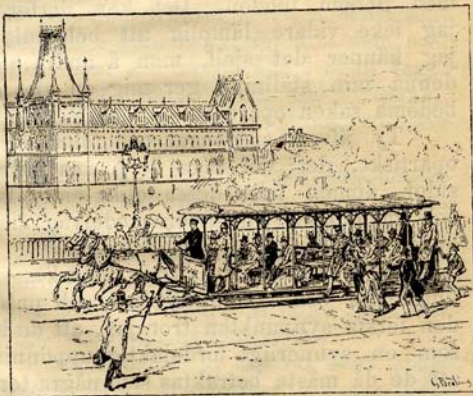
B 1380/44

Nya Stockholm.

Jos. Heelberg
Spårvägar. — Telefon.

Huruvida menskligheten i allmänhet går framåt, är en fråga, som man väl kan säga ännu så länge är något omtvistad. För den opartiske granskaren ställer sig saken väl närmast så, att går den framåt på ett håll, så går den ock en smula bakåt på ett annat; det kan nu en gång icke hjälpas, återstår endast att hoppas, det steget framåt må vara en smula längre än steget bakåt. Kunna vi ställa det så, hafva vi allt skäl att vara mer än belättna.

Betraktar man saken icke fullt så allmänt, är det dock väl oomtvistligt, att menskligheten numera går eller snarare sagdt kommer mycket mycket

fortare fram, än under våra förfäders tid. De menskliga kommunikationerna hafva tagit ett ofantligt steg framåt. — Inskränka vi oss ännu ytterligare och nöja oss med att betrakta den lilla del af menskligheten, som kallas Stockholm, står ofvannämnda sats icke mindre fast, och sålunda hafva vi genom detta betraktelsesätt osökt och naturligt kommit öfver till vårt egentliga ämne, nämligen spårvägar och telefon i vår goda stad Stockholm.

Nu vill jag för min enskilda del anmärka, att jag föredrar att åka i en bekväm hyrvagn med resärer i dynorna och resärer i ryggstödet, — såsom våra förfäder gjorde och nog äfven en del af våra samtida göra, — samt likaledes att jag hellre talar med en människa öga mot öga än per telefon, — undantag finnas dock, en del människor äro mycket fördelaktiga att tala med genom telefon. Det kan därför synas som vore jag icke vidare lämplig att behandla detta ämne, — jag känner det sjelf, men å andra sidan tror jag att denna min ställning ger mig en viss förutsättning att bedöma saken opartiskt.

Ty äfven spårvägar och telefoner kunna bedömas opartiskt; det vill säga de kunna betraktas från olika sidor, domen från dessa olika sidor kan utfalla olika, och man kan se'n gå en medelväg mellan dessa olika domar.

Så kunna spårvägarne betraktas från hästarnes, kuskarnes och konduktörernas och publikens sida. Ur den första synpunkten tror jag, att de icke kunna anses som en synnerligt fördelaktig uppfinning, — jag tror, att de då måste betraktas som några temligen tunga tingestär, — i synnerhet på den s. k. hvilodagen, — hvilka måste dragas rundt staden med en hastighet af något öfver en mil i timmen, rundt och rundt i oändlighet, och hvilka dessutom hafva den egenheten, att de knapt

hafva hunnit komma väl i fart, förr än de måste stanna, och knapt hunnit stanna, förr än de åter måste sättas i fart. Ur denna synpunkt tror jag icke, att de äro absolut berömvärda.

Ur den andra synpunkten tror jag, att de betraktas ungefär på samma sätt som embetsmannen betraktar sin byrå, grosshandlaren sitt kontor, snickaren sin hyfvelbänk och — för att icke draga ut exemplen i oändlighet, undertecknad denna uppsats, d. v. s. som en sak, som icke är vidare rolig men dock har sina förmåner vid utöfningen af den svåra konsten att lefva.

Ur den sista synpunkten slutligen tror jag, att de äro absolut berömvärda, i synnerhet för dem som hafva den förmånen att bo der dessa spårvagnar draga fram, för mycket korpulenta personer, som icke hafva råd att åka i hyrvagn, för ensamma fruntimmer, som skola sent hem om kvällarne, ja, i genomsnitt för alla dem som icke hafva den förmånen att kunna åka i egen vagn.

Jag märker att jag glömt ännu en synpunkt, nemligen spårvägsbolagets. Denna synpunkt tror jag uteslutande är till spårvagnarnes fördel.

Då jag nu skall fälla den slutliga opartiska domen, finner jag, att detta icke har sig så lätt. Svårigheten ligger i det der med hästarne; i det nuvarande civiliserade samhället är jag rädd, att icke deras åsigter tillmätas någon synnerligt stor vikt. Jag öfverlåter därför åt läsaren att sjelf fälla sin dom, och nöjer mig med att klart och tydligt framställa synpunkterna.

På allra sista tiden hafva vi fått ett slags spårvagnar, vid hvilka den första synpunkten alldeles bortfaller, — nemligen ångspårvagnarne på Söder. Der är dock en ny synpunkt att beakta, nemligen alla de fruars, som få sina fönster nedsotade af röken från vagnarne. Jag antar dock, att äfven dessa med ett

visst välbehag låta för tio öre draga sig till sina ned-sotade hem uppför samma backar, som förr kostade dem många stönanden och suckar.

Det är väl troligt att samma förstnämnda synpunkt med tiden kommer att bortfalla helt och hållet, d. v. s. att ångan kommer att få ersätta hästkraften i hela

Stockholm.

Dock kommer då äfven an-talet af miss-nöjda fruar att

betydligt ökas, till dess slutligen äfven ångan blir ersatt af någon mindre rökig kraft, t. ex. elektriciteten.

Hvad telefonen beträffar, äro der hufvudsakligen två synpunkter att beakta, nemligen abon-

nenternas och telefonisternas, — nej tre, ty vi skola icke åter glömma bolaget. Ur abonnenternas synpunkt är telefonen i allmänhet en synnerligen förträfflig sak, såsom ett bekvämt och billigt sätt att kunna tala med personer, som de icke vilja, icke kunna eller icke hinna träffa. Äfvenså är det mycket lättare att säga nej åt

en människa genom telefon än annars, och det är rätt ofta, som man behöfver säga nej åt människor.

En del människor klaga väl öfver telefonen som ett tecken på tidens oro och den allt mera tilltagande svårigheten att få vara i fred; — men som det icke finnes någon lag på, att man skall hålla telefon, tyckes den invändningen böra förfalla. Andra åter säga, att dessa otaliga telefonställningar på taken vanpryda staden, men som husen, på hvilka de äro uppsatta, i allmänhet heller icke äro så vackra, tyckes skadan icke vara så stor.

Telefonisterna hafva väl icke så mycket nöje af dessa oändliga samtal, som de måste förmedla, men för dem ställer sig väl saken annars ungefär på samma sätt, som den gjorde det för spårvägskuskarne och konduktörerna, — jag hoppas vi skola hafva kommit så pass långt i vår demokratiska tid, att jembörelsen icke kan anses förnärmande.

Som slutligen bolaget troligen sätter ganska stort värde på telefonen, tycks det som slutresultatet borde tala ganska starkt till dess förmån.

Ett egendomligt samband mellan dessa annars så olika samfärdsmedel, spårvägen och telefonen, är den stora roll som tio-öringen spelar i bådas existens. Det kostar som bekant tio öre att åka i spårvagn och tio öre att tala i en telefon, så vida man icke har en egen, — telefon naturligtvis, ännu har man icke kommit så långt att man har egen spårvagn. De äro utan tvifvel att lyckönska härtill, ty nu för tiden anses det icke längre betyda så mycket att gifva ut *en* tio-öring, medan det deremot betyder ganska mycket att taga in *många*.

Det synes bäst på de ståtliga nybyggen, som båda bolagen sett sig i stånd att uppföra, och som under detta års lopp blifvit färdiga.

Hvad spårvägsbolagets nya hus beträffar, har väl hvarje resande på ringlinjen sett det der uppe vid hufvudstationen. Det upptar ett helt kvarter och igenkännes lätt på de båda af englar, — eller kanhända är det idealiserade spårvagnskuskar, — körda fyrspannen, som kröna dess tak. Det är ännu icke fullt färdigt, — åtminstone i det inre, — men tar sig dock ganska ståt-

Norra spårvägsbolagets nya hus.

ligt ut, måhända mest genom sin storlek. Som det endast är afsedt till boningshus, hufvudsakligen för personalen, men äfven till uthyrning, är det om dess inredning icke mycket att säga.

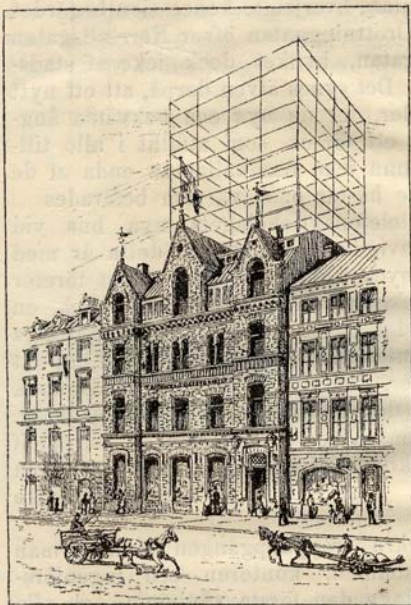
Bredvid det befinna sig de väldiga stallarne, som rymma icke mindre än omkring tre hundra hästar, samt lider för vagnarne. Hvilken hastig utveckling spårvägsväsendet hos oss tagit, synes bäst af de nya linier,

som det gamla, eller som vi kunna kalla det, norra spårvägsbolaget har för afsigt att anlägga och redan anlagt; — sålunda öppnades förra året nya linier mellan Karlbergs allé och Haga grindar, samt mellan Tegnér-gatan och Norrtullsgatan, hvarjemte koncession begärdes på en ny linie från Drottninggatan öfver Norrtullsgatan fram till Surbrunnsgatan, hvilket dock icke af stadsfullmäktige beviljades. Det synes äfven derpå, att ett nytt bolag bildats för Söder, der de nya och bekväma ångspårvagnarne införts, ett försök, som utfallit i allo tillfredsställande och ännu icke framkallat en enda af de olyckor med skenande hästar o. s. v., som befarades.

Det allmänna telefonaktiebolagets nya hus vid Malmskilnadsgatan invigdes den 12 juli detta år med en fest, som då lät mycket tala om sig. — Det företer väl till sitt yttre icke någon så storartad anblick, en smula inklämdt som det ligger på den temligen trånga gatan, hvarjemte tomten går mera på djupet, så att huset har två facader, den ena åt Malmskilnadsgatan, ritad af prof. Isæus, den andra åt Norra Smedjegatan, ritad af byggmästaren Klemming. Dessa, i sig sjelf vackra, skämmas onekligen af det höga jerntornet, som reser sig öfver huset. Men det är en sak, som nu icke kunde undvikas.

Genom den vackra trappuppgången kommer man först till direktionsrummen, kontoren och ingenjörbyråerna, hvilka upptaga den första våningen, och alla äro inredda, hvar och en för sitt ändamål, med den mest gedigna komfort. Två trappor upp är en våning, afsedd att uthyras, — hvilket är fallet med både första och andra våningen åt Norra Smedjegatan. Men tre trappor upp upptages hela husets bredd af den ståtliga apparatsalen, hvilken är icke mindre än 110 fot lång, 29 fot bred och 21 fot hög, synnerligen smakfullt

dekorerad; ljuset faller in ofvanifrån, ty väggarna upp-
tagas utefter hela sin längd af vexelborden, 24 till an-
talet, — dock användas hittills endast 20, de åter-

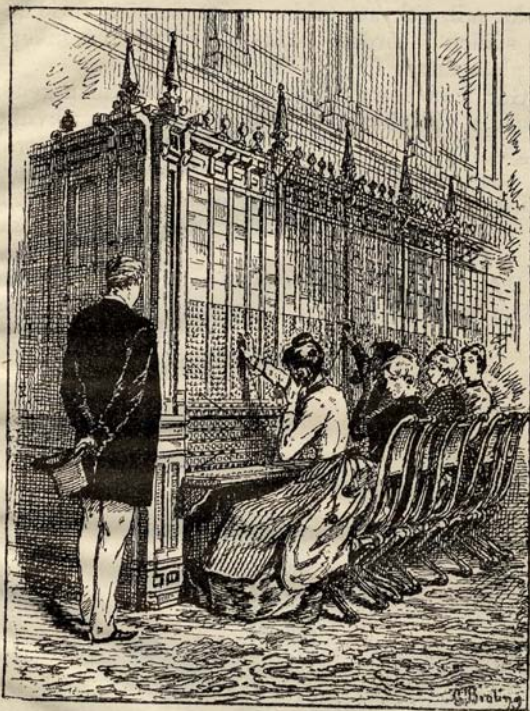

Allmänna telefonbolagets nya hus.

— ja, kanske det är roligast att bara se på, om man
får det, hvilket dock icke så lätt låter sig göra. Det
hela går så lätt och fort och tyst, att man inte har en
aning om, att det är hundratals röster, artiga och

stående 4 vänta
nemligen ännu på
att ledningarne
från Söder äfven
skola inkopplas.
Hvarje bord har
sin telefonist, hvil-
ken har 200 abon-
nenter att sköta,
och hvar och en
af dessa kan hon
sammankoppla
med hvilken som
helst af de fyra-
tusen ledningar,
som löpa samman
i hvarje bord. Des-
sa bord se i pa-
rentes sagdt så
prydliga ut, att
man tycker det
skulle vara ett
rent nöje att vara
telefonist, — för
en kortare tid, —
kanhända till och
med mycket kort,

grälände, ursäktande och ovettiga, affärsmässiga och förtroliga, frågande och svarande, som samtidigt genom-

Apparatsalen i allm. telefonbolagets nya hus.

löpa detta rum, och de tjugo unga damerna tyckas icke heller vidare berörda af allt detta pratande.

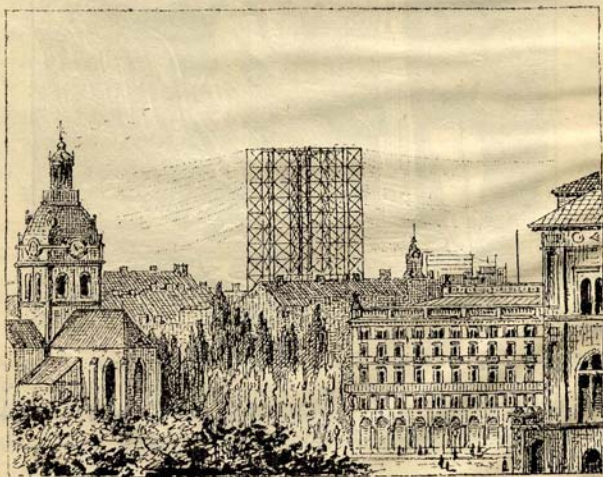
reklamations
 1881 i Stockholm af ...

Stationen är den största i världen. För att gifva ett begrepp derom, må det anföras, att längden af ledningstrådarna inom densamma uppgår till mer än 63 svenska mil, och att trådarna äro fastlödda vid 264,900 olika ställen i borden. 4,000 linier äro nu inkopplade, men plats finnes för ytterligare 3,000.

Går man ännu högre upp, kommer man genom ett par smala vindeltrappor upp på taket, öfver hvilket det väldiga tornet reser sig, till hvilket de 4,000 trådarna löpa samman, för att sedan genom stora trummor föras ned i apparatsalen. Det hvilar på stora jernpelare, hvilka gå genom huset ned i grunden, der de äro fästade med väldiga jern tackor.

Det hela gör sina upphofsmännen största heder, det kan man se, — äfven om man icke är fackman.

T. H.

Stockholm
 A. W. Bonnins boktryckeri 1887.

